

..מאז שהתחלתי לעסוק באמנות פלאסטית. אני לא נוגע במילים, אני

מסתכל בתופעה ואומר: אותו אדם שאומר מישפט מסויים. באיזו צורה

הוא מטה ראשו? מילים ומישפטים נרשמים בתנועות. טקסטורה וחומר"

השבוע נפתחת בגלריה דלסוויריבטר, כיפו העתיקה, תערוכה ציוריו השנייה של דן בן-אמוץ, תחת הכותרת "ארטותק 76". בן-אמוץ, שבעשור האחרון הדחיק את הסיפור העיברי בספריו "זכור ולש" בוח", "זופי של מילחמה", "מיזון עולמי לעברית", "לא שם זין"

"אני בן למי שמתייחס

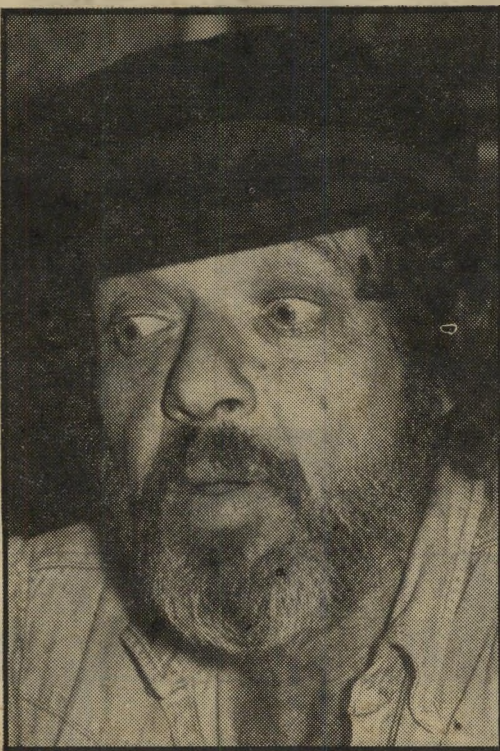
ברצינות לביקורת!"

מתי התחלתי לצייר?

יש לי תשובה על שתי רמות. אחראי לזה באופן אישי איציק אלבלק מהטלוויזיה. ישבנו יום אחד בגלריה הקטנה בירושלים, וראינו תערוכה שהיתה מוצגת שם. איציק ביקר הרבה בבית שלי. ראה את הרהיטים. את הדרך שבה אני תולה דברים על הקירות. ואז הוא אמר: "בעצם אתה מצייר ומפסל כבר מוזמן, אתה רק לא יודע את זה, מפני שאתה תולה את זה בבית. בוא ונעשה ביחד תערוכה." וככה סיכמנו. אבל עשינו כל אחד תערוכה

מדוע אתה גובה דמיכניסה לתערוכה שלך?

אצלי זה עניין עקרוני. אדם שמשלם משהו, ויהי זה מחיר סימלי ביותר, מסתכל אחרת על התערוכה. הוא מנצל את הכסף שאותו השקיע. התערוכה אינה ניתנת לו בחינם. ראיתי פה ביפו אנשים נכנסים מהסימטה לגלריה, באותו קצב הליכה כמו שהם הלכו בחוץ, והם הולכים ועוברים את כל התערוכה ויוצאים החוצה וממשיכים הלאה. אני חושב שמן הראוי היה שאני אחליף עם הקהל

זה עבודות שונות. דברים קליינרך לחלוטין, עם חיוך והתחכמות, ודברים יותר רציניים, דברים כבדים.

למשך?

יכול להיות שמה שאני קורא לו "רציני", הוא בעיני גיך קליינרך לחלוטין. יש לי עבודה ממיסגרת עם פיר תוחיכסך שמצאתי בעיר העתיקה בירושלים. לגמרי שבו רה. קניתי אותה והכנסתי לתוכה בובה שבורה. הראש לחוד. הגוף לחוד. ואיזה פרץ ישן ואיזו ריקמה של "מרי כריסטמס". זו עבודה רצינית מאד. זה אומר לי הרבה מאד — ובעיקר, שאני לא רוצה למכור אותה.

בספרים שחיברת בשנים האחרונות דנת בבעיות עקרוניות של החברה הישראלית, לית, האם יש ייצוג לאותן בעיות בעבודותיך הפלאסטיות?

יש ייצוג, לא גדול. בתערוכה הראשונה היה ייצוג של כמה דברים. תגובות למציאות בה אנו חיים. אחת מהן, עבודה קטנה 10x20 של דיסקיות-זיהוי של חיילים, שבורות. באמצע היה צילום אחד. שנה העסק הזה לא נתן לי מנוח. מצאתי בשוק, אצל סוחר-מתכות, חצי-שק מלא בדיסקיות-זיהוי של חיילים. עם שמות, וזה מוזעזע. לתערוכה הזאת לקחתי ספסל של בית-הספר. חתך שלו עם חלק מן השולחן. בצד אחד ניצבות שתי מסגרות, ובצד האחר מין דפוס-שקולד גדול, של ילד שרואים אותו מאחוריו. במסגרות מילאתי דיסקיות-זיהוי. אבל ישנם חללים פתוחים שאין בהם דיסקיות-זיהוי. התחושה המתקבלת היא כמו חתך של כיתה בתי-ספר, או מה שנשאר ממנה. מסוג זה של דברים יש עוד עבודות. קשה לי להיזכר. יש לי 210 עבודות בתערוכה.

מיסחר טוב והוגן, הוא דבר 'צדתי' בפני עצמו!

חלק ממאמציו תמורת מאמצי. אני חושב שמגיע לי המינימום עבור מיטב מאמצי.

אדם יכול להיכנס לתערוכתך וזרכוש ציור?

לא. ניסיתי לעשות משהו אחר, שונה מהמקובל בגלריות בארץ ובחוץ-לארץ. אני חושב שהמחירים אשר ציירים, אמנים ופסלים קובעים עבור עבודותיהם, הם שרירותיים במיקרים רבים. אין אפשרות להסביר מדוע אמן רוצה עבור הפסל הזה 5000 לירות. ומדוע הוא מוכן להיפרד מפסל אחר, שהוא לא פחות טוב, עבור 3000 ליר. רות. אתה לא יכול להשוות כסף לשעות-העבודה שלו. למחיר החומרים ולרעיונות. לכן חשבתי שהשיטה הצרפתית דקת ביותר לקביעת מחירים היא: היצע וביקוש. שווה? כמה זה שווה? למי זה שווה? תגור-אפיה הוא בעל-ערך עצום לאופה, וחסר-ערך לסנדלר. אז כשמישהו מקהיל בא ורואה משהו שאומר לו משהו, ופתאום יש לו איזו רלוונטיות לקיום שלו, יכול להיות שזה בעל ערך עצום בשבילו. לכן, במשך התקופה שהתערוכה תהיה פתוחה, מחר כרטיסיה של כל הפריטים, ואם משהו מתעניין במחיר של פריט מסויים — אומרים לו שהמחיר ההתחלתי הוא X. המחיר ההתחלתי, בעיני, הוא בערך שליש מהסכום שהייתי רוצה לקבל בשביל הפריט. אותו משהו נרשם, והוא מייד מוזמן למכירה-הפומבית שתיערך עם תום התערוכה. במכירה — הסכום הגבוה ביותר זוכה בעבודה.

האם אינך מנצל מגימיק את העובדה שהתמחותיך בעריכת מכירות-פומביות?

אני לא מתבייש בזה. אני חושב שמיסחר טוב, הוגן, הגיוני ומבדר, הוא דבר יצירתי בפני עצמו. עשיתי הרבה פעמים מכירות-פומביות. זה יהיה נחמד, לעשות מכירה פומבית של הדברים שלי.

מה זה "ארטותק"?

על אותו משקל של "סיפרותק". כאשר ניסיתי להסיר ביר מדוע קראתי לספר "קריעה תמה" סיפרותק. שהכוונה לאמצעים שונים באותו תחום. בסיפרותק זה היה: כתיבה, מכוונת-כתיבה, מכוונת-דפוס. אבל הגישות היו שורטות, החל מסאטירה, דרך הומור, טרגדיה, קישט, גראפס ולא חשוב מה. הכל במיסגרת של דפוס. ככה זה הכל — וסליחה על הביטוי — במיסגרת של "אמנות". אבל כאן אני נוהר יותר, וקורא לזה "עבודות בתחום הפלאסט".

אני רואים את מה שאני רואה, את המציאות שלי!

לחוד, מפני שהוא גמר בזמן — ואני רק התחלתי להיכנס לעסק.

והרמה השנייה?

טיעון שטענתי לעיתים קרובות מאד, בספרים שאותם כתבתי: כל אדם חושב יכול ליצור, אני באמת מאמין שכל אדם שבאמת משתמש בשכלו מסוגל ליצור, בתחור מים רבים מאד. ופה נכנסים בעצם להגדרה "מה זה יצירה?" — וההגדרה שלי יותר רחבה מן המקובלת. אני לא חושב שיש מנופול א-יורק לכתובה, הלחנה, ציור ופיסול. גם אדם שעובד בבנק יכול להיות יוצר. גם אדם שיש לו חנות לכלית-פירה. ההגדרה היא שכל אדם שמוזה בכוח-שיכלו בעייה מסויימת — ומוצא לה פיתרון בכוחות-עצמו — לא ייתכן שהוא ימצא את הפיתרון ללא תהליך יצירתי. וזה היה הטיעון שלי בספרים האחרוניים. פתאום חשבתי, אם ככה, אז למה לא בפועל? ניסיתי, וזה תפס אותי מאד. בסוף התערוכה הראשונה חשבתי שגמרתי עם ההוכחה או עם הניסיון של הטיעון-הפילור סופי הזה. עכשיו, לקראת התערוכה השנייה, יש לי הררי גשה שאני רק מתחיל.

אתה ממשיך לכתוב?

מאז שהתחלתי לעסוק באמנות פלאסטית, אני לא נר גע במילים. אני מסתכל בתופעה ואומר: אותו אדם שאמר מישפט מסויים, באיזו צורה הוא מטה את הראש שלו? מה החלל שנוצר אצלו בין היד לבין הראש? מילים ומישפטים נרשמים אצלי בתנועות, טקסטורה וחומר.

כיום המילים חודרות יותר ויותר לאמני ניו-ית-הפלאסטיות. זה קורה גם בעבודותיך שלך?

אני לא מפריד ביניהם. אין אצלי תחום מוגדר, וגם לא חוקים. כאשר משהו דורש מילה, הוא מקבל אותה. למשל, בתערוכה הראשונה שיחקתי עם אותיות לחושק ודפוס, מבלי שזה יגיד דבר מסויים. רק מילים, כצורה.

קיים תיעוד רב בתערוכה שלך.

שוב פעם, בתערוכה הראשונה הצגתי תעודות שונות שאספתי במשך שנים ולא זרקתי. רשיונות-כניסה למחנות צבא. רשיון יציאה מהארץ — כי אדם בארץ דמוקרטי, איזה מין מיוודתה של מיסמכים יש לו? והתחלתי לשחק עם זה. הדריך אותי הרעיון שאדם חופשי במדינה דמוקרטית, את ההוכחה לכמה שהוא חופשי תראה בכמות התעודות שיש לו. כאשר הנחתי את התעודות על השולחן